

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 9Sžso/145/2015
Identifikačné číslo spisu: 8014200338
Dátum vydania rozhodnutia: 26.07.2017
Meno a priezvisko: JUDr. Viera Nevedelová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2017:8014200338.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Viery Nevedelovej a členov senátu JUDr. Judity Kokolevskej a Mgr. Viliama Pohančenika v právnej veci žalobcov: v 1. rade: L. U. Z.ňski - GreenAdvice, IČO: 46 216 693, miestom podnikania Karpatská 754/7, Svidník, v 2. rade: A. W. S., bytom A. XX, XX-XXX G., Poľsko, právne zastúpených JUDr. Dušanom Remetom, advokátom, so sídlom Masarykova 2, Prešov, proti žalovanej: Sociálna poisťovňa, ústredie, so sídlom 29. augusta č. 8 a 10, Bratislava, o preskúmanie rozhodnutia žalovanej č. 54632-2/2013-BA zo dňa 18. decembra 2013, o odvolaniach žalobcov v 1. a v 2. rade proti rozsudku Krajského súdu v Prešove č. k. 4S/21/2014-39 zo dňa 04. decembra 2014 takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Prešove č. k. 4S/21/2014-39 zo dňa 04. decembra 2014 v spojení s opravným uznesením č. k. 4S/21/2014-65 zo dňa 26. mája 2015 v časti zamietnutia žaloby žalobcu v 1. rade p o t v r d z u j e .

Odvolanie žalobcu v 2. rade o d m i e t a .

Žalobcom v 1. a v 2. rade náhradu trov odvolacieho konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

Napadnutým rozsudkom č. k. 4S/21/2014-39 zo dňa 04.12.2014 v spojení s opravným uznesením č. k. 4S/21/2014-65 zo dňa 26.05.2015 Krajský súd v Prešove zamietol žalobu žalobcu v 1. rade o preskúmanie rozhodnutia Sociálnej poisťovne, ústredia č. 54632-2/2013-BA zo dňa 18.12.2013 a vo vzťahu k žalobe žalobcu v 2. rade konanie zastavil. Žalobou napadnutým rozhodnutím žalovaná zamietla odvolanie žalobcu v 1. rade - zamestnávateľa a žalobcu v 2. rade - zamestnanca a potvrdila rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočky Košice, ktorým pobočka žalovanej rozhodla, že žalobcovi v 2. rade nevzniklo povinné nemocenské poistenie, povinné dôchodkové poistenie a povinné poistenie v nezamestnanosti ako zamestnancovi zamestnávateľa: L. U. Z.ňski - GreenAdvice od 01.08.2011 podľa slovenskej legislatívy.

V odôvodnení rozhodnutia krajský súd uviedol, že žalobca v 1. rade v žalobe okrem nedodržania zákonnej 60-dňovej lehoty na vydanie napadnutého rozhodnutia a porušenia zásady dvojinštančnosti správneho konania, čo nebolo preukázané, netvrdí žiadne porušenie jeho subjektívnych práv. Podľa názoru krajského súdu nedodržanie procesných lehôt na vydanie rozhodnutia nemá vplyv na zákonnosť napadnutého rozhodnutia. Pri preskúmaní zákonnosti a postupu správneho orgánu súd prihliadne len na tie vady konania pred správnym orgánom, ktoré mohli mať vplyv na zákonnosť napadnutého rozhodnutia a zrušením žalobou napadnutého rozhodnutia len z tohto dôvodu by žalobca v 1. rade nedosiahol priaznivejšie rozhodnutie vo veci. Z obsahu žaloby bolo podľa názoru krajského súdu evidentné, že žalobca v 1. rade namieta iné porušenie ako svojich subjektívnych práv, a to porušenie práv zamestnancov. Za nedôvodnú považoval krajský súd aj námietku žalobcu v 1. rade, že prvostupňový správny orgán ani žalovaná neboli oprávnené vykonať v predmetnej veci kontrolu vo vzťahu k reálnemu výkonu zamestnania. Podľa ustanovenia § 172 ods. 5 zákona o sociálnom poistení predmetom nedávkového konania je rozhodovanie o vzniku, prerušení a zániku sociálneho poistenia v sporných prípadoch, o poistnom v sporných prípadoch, príspevku na starobné dôchodkové sporenie v sporných prípadoch, o pokute, penále, povolení splátok dlžných súm poistného, príspevku na starobné dôchodkové sporenie, pokuty, penále a o zaradení zamestnávateľa do nebezpečnostnej triedy. Tretia časť zákona o sociálnom poistení súčasne v § 195 ods. 1 až 3 upravuje, že organizačná zložka Sociálnej poisťovne pred vydaním rozhodnutia postupuje tak, aby presne a úplne zistila skutočný stav vecí, a na ten účel obstará potrebné podklady. Z § 196 ods. 1 zákona o sociálnom poistení vyplýva jednoznačne široká definícia dôkazu, a teda zákon nevyklučuje, aby Sociálna poisťovňa v rámci dokazovania vykonala šetrenie za účelom zistenia skutočného stavu vecí a na základe takto zisteného stavu vo veci rozhodla. Za nedôvodnú považoval krajský súd aj námietku žalobcu v 1. rade, že bola porušená zásada dvojinštančnosti konania, pretože z obsahu predložených administratívnych spisov je podľa jeho názoru nepochybné, že žalovaná vo veci nerozhodovala na základe iných dôkazov ako tých, ktoré boli zistené pred vydaním prvostupňového rozhodnutia, pričom je notoricky známou skutočnosťou, že prvostupňové a odvolacie konanie tvoria jeden celok. Rozhodnutie žalovanej je len podrobnejšie skutkovo a právne odôvodnené. K ostatným námietkam žalobcu o prejedikovaní rozhodnutí v oznámení žalovanej príslušnému orgánu Poľskej republiky a retroaktívite krajský súd dodal, že žalobca v 1. rade v žalobách nenamieta porušenie konkrétneho právneho predpisu, ktorý by správnym orgánom takýto postup zakazoval ani subjektívne práva žalobcu, ktoré mali byť porušené. Žalobu žalobcu v 1. rade preto krajský súd ako nedôvodnú zamietol.

Konanie o žalobe žalobcu v 2. rade krajský súd zastavil z dôvodu oneskoreného podania. Z obsahu administratívneho spisu mal preukázané, že rozhodnutie žalovanej bolo žalobcovi v 2. rade doručené dňa 08.01.2014, z doručky nezistil, že by bolo doručené inej osobe a tento žalobca ani netvrdí, že mu rozhodnutie nebolo doručené, koniec zákonnej dvojmesačnej lehoty na podanie žaloby pripadol na 10.03.2014. Krajský súd pripustil tohto žalobcu do konania uznesením zo dňa 02.12.2014, ktoré nadobudlo právoplatnosť 04.12.2014. Z uvedeného je podľa názoru krajského súdu bez akýchkoľvek pochybností, že žaloba žalobcu v 2. rade bola podaná oneskorene. Zachovanie lehoty v žiadanom prípade nemôže prichádzať do úvahy z dôvodu, že žalobca v 1. rade žalobu podal včas, pretože iná fyzická osoba sa nemôže domáhať preskúmania zákonnosti rozhodnutia a postupu správneho orgánu za inú osobu (tvrdiac, že ako zamestnávateľ chráni práva zamestnanca), iba žeby išlo o zákonného zástupcu maloletého.

Rozsudok krajského súdu napadli spoločne podaným včasným odvolaním žalobca v 1. rade vo veci samej a žalobca v 2. rade v časti zastavenia konania.

Žalobca v 1. rade uviedol, že postupom žalovanej a jej organizačnej zložky bezpochyby došlo aj k porušeniu jeho subjektívnych práv. V dôsledku rozhodnutia žalovanej má značné ťažkosti s udržaním doterajších zamestnancov a náborm nových zamestnancov, keďže príslušné verejnoprávne organizácie SR ich odmietajú zaregistrovať pre platenie sociálneho a zdravotného poistenia na území SR. Pri znižujúcom sa počte zamestnancov nie je schopný dodržať zmluvné podmienky dohodnuté s obchodnými partnermi, čím o nich prichádza, prichádza o zisk zo zákaziek a hrozia mu sankciami. Žalovaná nad rámec dôvodov podaných odvolaní a zisteného skutkového stavu zamietla odvolanie

žalobcu v 1. rade z dôvodov a skutočností, ktoré boli po prvýkrát žalobcovi v 1. rade oznámené až žalovanou v jej rozhodnutí. V tomto smere mu bolo odňaté subjektívne právo brániť sa proti rozhodnutiu orgánu verejnej moci. Týmto novými dôvodmi a skutočnosťami boli predovšetkým argumenty žalovanej súvisiace s nepreukázaním registrovaného miesta podnikania zamestnávateľa. Poukázal na list žalovanej - oznámenie týkajúce sa spoločností, ktoré na území Slovenskej republiky vykonávajú činnosť ako tzv. schránkové firmy zo dňa 25.07.2013, v ktorom žalovaná informuje príslušný poľský orgán sociálneho zabezpečenia (ZUS, Department Ubezpieczen i Sladek) o tom, že v prípade podania odvolania zo strany žalobcu v 1. rade a ďalších zamestnávateľov tieto zamietne a potvrdí rozhodnutia svojich organizačných zložiek, čím došlo k neprípustnému prejudikovaniu rozhodnutia v odvolacom konaní. Namietal tiež, že do kompetencie žalovanej nepatrí uskutočnenie kontroly na preukázanie reálneho výkonu činnosti. Zároveň poukázal na rozhodnutie žalovanej č. 7942-3/2014 zo dňa 29.01.2014, v ktorom žalovaná jednoznačne konštatovala, že Sociálna poisťovňa nie je oprávnená vstupovať do pracovno-právnych vzťahov a výkon činnosti zamestnancov žalobcu v 1. rade je oprávnený kontrolovať len inšpektorát práce, ktorého kontrolné zistenia sú pre ňu záväzné. Závery žalovanej o absencii reálneho výkonu činnosti zamestnancov žalobcu v 1. rade neobstoja z právneho ani z praktického (skutkového) hľadiska, nakoľko jeho zamestnanci pracujú mimo jeho sídla. Žalobca v 1. rade žalovanej predložil všetky potrebné doklady preukazujúce reálny výkon činnosti zamestnancov, ktoré si kontrolóri vyžiadali. Pri kontrolách, ktoré u žalobcu v 1. rade vykonala organizačná zložka žalovanej predložil žalobca v 1. rade tzv. reporty (správy) - dochádzky jednotlivých zamestnancov do práce. Uviedol tiež, že došlo k porušeniu princípu rovnakého zaobchádzania, keď pri existencii rovnakých podmienok organizačná zložka žalovanej vo vzťahu k porovnateľným zamestnancom žalobcu v 1. rade uplatnila diametrálne odlišný postup. Namietal tiež, že došlo k neprípustnej retroaktivite v rozhodnutiach žalovanej. Kým kontroly v predchádzajúcich rokoch nezistili žiadne nedostatky, kontrola vykonaná v marci 2013 už zrazu zistila závažné nedostatky odôvodňujúce retroaktívne rozhodnutie o zániku sociálneho poistenia zamestnancov, pričom aj podľa Praktickej príručky, na ktorú sa žalovaná odvoláva je jednoznačne zakotvené, že prípadné zistenia zakladajúce zmenu uplatniteľnej legislatívy sa aplikujú až od momentu zistenia, nie spätne.

Žalobca v 2. rade uviedol, že lehotu podľa § 250b ods. 1 O. s. p. nemožno počítat' odo dňa rozhodnutia súdu o pribratí účastníka konania, ale postačuje, ak aspoň jeden z účastníkov správneho konania podá včas žalobu o preskúmanie zákonnosti napadnutých rozhodnutí správnych orgánov. Možnosť správneho súdu pribrať ďalšieho účastníka správneho konania do súdneho konania aj ex offio (z úradnej povinnosti) bola formulovaná práve za účelom zvýšenia možnosti súdnej ochrany pre všetkých účastníkov správneho konania. Ak by zákonodarca mienil toto pribratie viazať na dodržanie zákonnej dvojmesačnej lehoty, stratil by inštitút zakotvený v ustanovení § 250 ods. 1 O. s. p. prakticky svoj zmysel. Je nepochybné, že zrušením rozhodnutia správneho orgánu by mohli byť dotknuté viaceré subjektívne práva žalobcov, v dôsledku čoho aj došlo k ich pribratiu do konania. Uviedli, že žaloba bola z hľadiska účelnosti a rýchlosti konania podaná len zamestnávateľom, no v celom rozsahu v záujme a na prospech aj ostatných žalobcov, ako to vyplýva aj z argumentácie obsiahnutej v podanej žalobe, keďže napadnutými rozhodnutiami žalovanej sú dotknuté aj subjektívne práva ostatných žalobcov. Ak by sa lehota podľa § 250b ods. 1 O.s.p. mala počítat' rozlične a nie výlučne odo dňa podania žaloby, zakotvil by to zákonodarca výslovne, ako to v správnom súdnictve zakotvil v prípade lehoty na podanie procesného návrhu na vstup účastníka do konania podľa § 92 ods. 2 a návrhu na rozšírenie žaloby. Zachovanie zákonnej lehoty je podstatné len pri návrhu na zmenu účastníkov konania a pri rozšírení žaloby. Dodal, že vzhľadom na charakter a obsah napadnutých rozhodnutí správnych orgánov možno uvažovať aj o tzv. nerozlučnom procesnom spoločenstve, v dôsledku čoho argumentácia prvostupňového súdu o plynutí lehoty odo dňa pribratia zamestnancov do konania nemôže obstáť; súd prvého stupňa v takom prípade mal postupovať podľa § 250 ods. 3 O. s. p., kde sa neuvádza skúmanie otázky zachovania lehoty pre konanie s takýmito účastníkmi konania.

Vo svojom vyjadrení k odvolaniam sa žalovaná pridržiavala obsahu svojich doterajších podaní.

Dňom 01.07.2016 nadobudol účinnosť zákon č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok (ďalej len „S. s. p.“). V zmysle § 492 ods. 2 S. s. p. odvolacie konanie podľa piatej časti Občianskeho súdneho

poriadku začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona sa dokončia podľa doterajších predpisov.

Podľa § 244 ods. 1 O. s. p. v správnom súdnictve preskúmajú sudy na základe žalôb alebo opravných prostriedkov zákonnosť rozhodnutí a postupov orgánov verejnej správy.

Podľa § 246c ods. 1 O. s. p. pre riešenie otázok, ktoré nie sú priamo upravené v piatej časti, sa použijú primerane ustanovenia prvej, tretej a štvrtej časti tohto zákona. Opravný prostriedok je prípustný, len ak je to ustanovené v tejto časti.

Podľa § 247 ods. 1 O. s. p. podľa ustanovení druhej hlavy piatej časti sa postupuje v prípadoch, v ktorých fyzická alebo právnická osoba tvrdí, že bola na svojich právach ukrátená rozhodnutím a postupom správneho orgánu, a žiada, aby súd preskúmal zákonnosť tohto rozhodnutia a postupu.

Rozhodnutím č. 90771-1/2013-KEM zo dňa 06.09.2013 Sociálna poisťovňa, pobočka Košice rozhodla, že žalobcovi v 2. rade nevzniklo povinné nemocenské poistenie, povinné dôchodkové poistenie a povinné poistenie ako zamestnancovi zamestnávateľa: Piotr Seweryn Zieliński - GreenAdvice od 01.08.2011 podľa slovenskej legislatívy.

Pobočka Sociálnej poisťovne svoje rozhodnutia odôvodnila tým, že ňou vykonanou kontrolou nebol preukázaný reálny výkon činnosti žalobcu v 2. rade ako zamestnanca, a preto nemôže podliehať slovenským právnym predpisom podľa čl. 13 (3) základného nariadenia. Žalovaná Sociálna poisťovňa, ústredie toto rozhodnutie žalobou napadnutým rozhodnutím potvrdila a odvolania voči nemu podané zamietla.

Podľa § 247 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku aktívne legitimovanou na podanie žaloby na preskúmanie rozhodnutia správneho orgánu je fyzická alebo právnická osoba, ktorá o sebe tvrdí, že bola na svojich právach ukrátená rozhodnutím správneho orgánu a žiada, aby súd preskúmal zákonnosť tohto rozhodnutia. Žiaden subjekt nie je aktívne legitimovaný na podanie takej žaloby v prospech inej osoby. So zreteľom na ustanovenie § 247 ods. 1 treba považovať za náležitosť žaloby aj konkrétne tvrdenie žalobcu o tom, že bol ukrátený na svojich právach nezákonným rozhodnutím správneho orgánu, pričom musí ísť o subjektívne práva vyplývajúce z právneho predpisu. Len tak môže súd posúdiť otázku aktívnej legitimácie žalobcu.

Ako vyplýva aj z judikatúry, žalobu podľa § 247 a nasl. O. s. p. môže podať len ten, kto bol správnym rozhodnutím ukrátený na svojich právach a nielen na svojom záujme. V správnom súdnictve pri rozhodovaní o žalobách proti rozhodnutiam správnych orgánov súd poskytuje ochranu iba subjektívnym žalobcovým právam.

Odvolací súd sa stotožnil s tvrdením krajského súdu, že z obsahu žaloby je jednoznačné, že žalobca v 1. rade nenamietal porušenie svojich subjektívnych práv, ale porušenie práv svojho zamestnanca, keď okrem nedodržania zákonnej 60-dňovej lehoty na vydanie napadnutého rozhodnutia žiadne porušenie jeho subjektívnych práv netvrdil. Odvolací súd považoval za správne tvrdenie krajského súdu, že nedodržanie procesných lehôt nemá vplyv na zákonnosť napadnutých rozhodnutí. Odvolací súd sa preto stotožnil so záverom krajského súdu o tom, že žalobca nebol procesne aktívne legitimovanou osobou v zmysle § 247 O. s. p.

Rovnako za správne považoval odvolací súd závery krajského súdu o tom, že žalobca nebol aktívne hmotnoprávne legitimovanou osobou. Pokiaľ žalobu žalobcu v 1. rade zamietol, rozhodol správne, pretože žalobca v 1. rade nielenže nenamietal porušenie svojich subjektívnych práv (namietal porušenie práv žalobcu v 2. rade - zamestnanca), ale rozhodnutiami Sociálnej poisťovne nebolo zasiahnuté do majetkovej sféry žalobcu v 1. rade. V prípade bezdôvodného odvedenia poistného, by bolo poistné zamestnávateľovi v zmysle § 145 zákona o sociálnom poistení vrátené. Ani odvolací súd žiadny zásah do majetkovej sféry žalobcu v 1. rade nezistil. Prichádzal do úvahy len zásah do majetkovej sféry žalobcu v

2. rade - zamestnanca. Odvolací súd preto v zmysle § 250ja ods. 3 veta druhá v spojení s § 219 ods. 1 O. s. p. potvrdil rozhodnutie krajského súdu v časti, v ktorej prvostupňový súd žalobu žalobcu v 1. rade zamietol.

Žalobcovi v 1. rade odvolací súd právo na náhradu trov odvolacieho konania nepriznal, lebo v tomto konaní nebol úspešný.

Pokiaľ ide o odvolanie žalobcu v 2. rade proti zastaveniu konania, Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací, dospel k záveru, že jeho odvolanie je potrebné odmietnuť.

Podľa § 250 ods. 1 O. s. p. účastníkmi konania sú žalobca a žalovaný. Súd aj bez návrhu uznesením priberie do konania účastníka správneho konania, ktorého práva a povinnosti by mohli byť zrušením správneho rozhodnutia dotknuté.

Podľa § 218 ods. 1 písm. b) O. s. p. odvolací súd odmietne odvolanie, ktoré bolo podané niekým, kto na odvolanie nie je oprávnený.

V zmysle § 250 ods. 1 O. s. p. sú účastníkmi konania žalobca a žalovaný. Žaloby boli podané len žalobcom v 1. rade.

Žalobca v 2. rade, aj keď ho krajský súd označil ako žalobcu, žalobu nepodal - do konania bol len pribratý uznesením krajského súdu, a preto je potrebné na neho ako na účastníka pribratého do konania nahliadať. Keďže piata časť Občianskeho súdneho poriadku obsahuje osobitnú úpravu pribratia ďalších účastníkov do konania, ustanovenie § 92 ods. 1 O. s. p. nie je na správne súdnictvo aplikovateľné. Vplyv na postavenie takého účastníka v konaní nemá ani nesprávny postup krajského súdu, ktorý v uznesení o pribratí účastníka nesprávne odkázal na § 92 ods. 1 O. s. p.

Ustanovenie § 250 ods. 1 O. s. p. je vo vzťahu k pribratým účastníkom konania potrebné vykladať tak, že ide predovšetkým o zabezpečenie práv takýchto účastníkov byť informovaný o prípadnej zmene v ich právach a povinnostiach, ktorá môže byť spôsobená prípadným zrušením žalobou napadnutých rozhodnutí správnych orgánov. Žalobca v 2. rade bol do konania pribratý z dôvodu, že by ako zamestnanec a ako účastník správneho konania mohol byť dotknutý prípadným zrušením napadnutého rozhodnutia žalovanej. Keďže odvolateľ - žalobca v 2. rade môže mať v konaní podľa druhej hlavy piatej časti Občianskeho súdneho poriadku iba postavenie pribratého účastníka konania, nie je osobou oprávnenou na podanie odvolania. Na základe uvedeného odvolací súd podľa § 218 ods. 1 písm. b) v spojení s § 246c ods. 1 O. s. p. odvolanie podané proti rozsudku krajského súdu účastníkom označeným ako žalobca v 2. rade - pribratým účastníkom konania odmietol. Z tohto dôvodu žalobcovi v 2. rade - pribratému účastníkovi (krajským súdom označenému ako žalobca) nevzniklo ani právo na náhradu trov konania.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku opravný prostriedok nie je prípustný.